

Leven met het virus: hoe ziet eigen verantwoordelijkheid eruit

De nadruk in de corona-aanpak komt steeds meer te liggen op de eigen verantwoordelijkheid van mensen –zowel gevaccineerden als niet-gevaccineerden-. We willen graag de samenleving openhouden, ook voor (kwetsbare) groepen die het spannend vinden dat maatregelen worden losgelaten. Daarom moeten we een beroep blijven doen op de eigen verantwoordelijkheid van mensen om op een verstandige manier met het virus om te gaan.

Bied concreet handelingsperspectief

Om eigen verantwoordelijkheid te kunnen nemen moeten mensen weten wat ze kunnen/moeten doen: Wanneer doe je een zelftest? Hoe kun je verantwoord naar je werk? Moet je als je gevaccineerd bent nog in quarantaine? Etc. Er bestaat nog veel onduidelijkheid. Mensen hebben een concreter handelingsperspectief nodig om risico's op besmetting te kunnen verminderen. Dit vraagt om duidelijke strategische keuzes (welk gedrag zouden we graag willen zien) en bijbehorend narratief. Gedragsinterventies gericht op het bevorderen van dit 'doelgedrag' zijn geen panacee maar kunnen de effectiviteit van maatregelen en communicatie wel versterken.

Onderstaand een aantal adviezen, suggesties en concrete interventies die mensen kunnen ondersteunen in het nemen van eigen verantwoordelijkheid.

➤ **Elkaar de ruimte geven**

Het is niet langer verplicht 1,5 meter afstand te houden, maar het blijft verstandig om elkaar de ruimte te geven op straat, in winkels, thuis en op kantoor en grote drukte te mijden. Die boodschap zou extra benadrukt kunnen worden, waarbij aan de hand van concrete voorbeelden en/of het ontwikkelen van een aantal sociale regels handelingsperspectief kan worden geboden. DGSC-19 heeft concrete interventies ontwikkeld en getest om mensen te ondersteunen bij het mijden van drukte. Voor supermarkten is een piek- en dalenschema ontwikkeld met een kleurevisualisatie. Voor binnensteden kunnen mensen door (digital) signing gewezen worden op een slimmere route. Deze interventies zijn effectief en eenvoudig toe te passen.

➤ **Ondersteunen van het handen wassen op het werk**

Er zijn posters en stickers ontwikkeld om ervoor te zorgen dat mensen vaker en zorgvuldiger hun handen wassen. De interventie is getest bij de gemeente Rotterdam en bleek daar zeer effectief: in plaats van minder dan 3x per dag, werd ruim 7x per dag handen gewassen. Een volgende stap is het grootschalig uitrollen van deze interventie binnen overheid, bedrijfsleven, culturele instellingen en sportaccommodaties.

➤ **Ondersteunen van het ventileren in gebouwen**

DGSC-19 heeft samen met o.a. met VWS en TNO een handreiking voor ventilatie gemaakt (www.ventilerenzogedaan.nl). De handreiking bevat tips, onder andere voor gebouweigenaren en –beheerders en medewerkers, om op de juiste manier te ventileren. De handreiking biedt duidelijke handvatten voor een gezond binnenklimaat.

➤ **Ontwikkel een testwijzer**

Het testbeleid is niet voor iedereen helder: welke test, waar, wanneer, gratis ja/nee? Ook bij het testen voor toegang zien we die onduidelijkheid: ongeveer zes op de tien mensen denkt ten onrechte dat je een toegangstest doet bij (milde) coronaklachten. Er is veel informatie beschikbaar over de verschillende testen, maar er bestaat nog niet iets als een integrale testwijzer die iemand naar de juiste test leidt. Het ontwikkelen van een dergelijke testwijzer biedt mensen concreter handelingsperspectief.

➤ **Wees duidelijk welke acties van gevaccineerden worden verwacht**

Veel gevaccineerden denken dat maatregelen/adviezen niet meer op hen van toepassing zijn. Dat klopt soms, maar niet altijd, wat voor verwarring zorgt. Denk daarbij aan het advies voor gevaccineerden, om zich niet te testen en thuis te blijven na een melding via de CoronaMelder of het vinkje dat groen blijft in de CoronaCheckApp ook al ben je positief getest. Tegelijkertijd moedig je als overheid het doen van een zelftest aan als je bv. naar een feestje gaat en wil je dat mensen bij een positieve uitslag thuisblijven. Een duidelijker (en consequenter)

handelingsperspectief voor gevaccineerden is wenselijk.

➤ **Thuiswerkadvies**

Na de oproep medio september *Werk thuis als het kan, ga naar het werk als het moet* is iedereen weer massaal naar het werk gegaan. Als we willen dat mensen weer vaker thuiswerken dan zal er concreter handelingsperspectief moeten worden geboden cq. dan zal dit advies anders verpakt moeten worden.

➤ **Coronatoegangsbewijs**

Uit de *Campagne effectmonitor Alleen Samen* (NKC) blijkt dat de toegankelijkheid tot locaties voor testen voor toegang nog niet optimaal is, dat er vooral in horeca en sportkantines nog niet optimaal wordt gecontroleerd en dat in ca. de helft van de gevallen naast het CTB ook gevraagd wordt om een ID. DGSC denkt momenteel samen met VWS na hoe het systeem vanuit gedragsperspectief beter te laten werken om draagvlak en naleving te vergroten. Zo is i een handleiding voor ondernemers ontwikkeld hoe om te gaan met agressief gedrag en is meegedacht hoe het publieke vertrouwen in het CTB te vergroten en weerstand te verminderen.

Tot slot

Vraag is hoe en hoe lang we een beroep willen/moeten doen op de eigen verantwoordelijkheid van mensen. Welke kanalen kunnen we het beste inzetten om handreikingen, gedragsadviezen en interventies uit te rollen? En hoe lang blijven we mensen oproepen om waakzaam te zijn en eigen verantwoordelijkheid te nemen?